

RECORDS DE VIATGES

Ana Maria Briongos

**El meu
quadern morat**
El viatge més llarg

Tushita edicions

RECORDS DE VIATGES

Ana Maria Briongos

.....

**El meu
quadern morat**
El viatge més llarg

.....

Tushita edicions

El meu quadern morat

Ana Maria Briongos

Primera edició: juliol de 2024

© del text: Ana Maria Briongos
Correcció: Núria Solano i Georgina Guixà
© 2024 Tushita edicions
www.tushitaedicions.com
info@tushitaedicions.com

Disseny de la col·lecció, tractament de les cobertes i mapes: Marc Ancochea.

Maquetació: Sir Gawain & Co.

Amb el suport de:

Imprès a: Romanyà Valls
ISBN: 978-84-128201-6-4
Dipòsit legal: B 13272-2024
Thema/IBIC: WTL, DNB.

Els editors volem expressar el nostre agraïment a la Fundació Toni Catany per la cessió de la fotografia de coberta.

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni el seu tractament informàtic, ni la seva transmissió a través de qualsevol mitjà, bé sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per enregistrament o d'altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

Fotografia de coberta: Toni Catany: *Índia*, 2009 (©Fundació Toni Catany).
Fotografia de contracoberta: Al bar *Vesuvio*, davant de la llibreria City Lights, San Francisco. (©Toni Alsina).

Als meus nets, Ignasi i Enric

Nota prèvia

El títol de *El meu quadern morat* no té cap mena de significat ocult. Simplement aquest llibre l'he anat escrivint en unes llibretes de cobertes de color morat que l'Oli va insistir que comprés, un divendres qualsevol en el *Safeway* de Chattruk, perquè estaven a molt bon preu.

Ana Mª Briongos.

«Els camins del món són una escola on es tempera l'esperit i es referma la tolerància i la solidaritat. S'aprèn a donar i a rebre, a mantenir les portes obertes de la casa i de l'esperit i sobretot a compartir. S'aprèn a gaudir de poc i a valorar el que es té, a ser feliç en l'austeritat i a festejar en l'abundància. S'aprèn a escoltar i a observar i també s'aprèn a estimar.»

ANA Mª BRIONGOS

«L'any de Crist de 1571, Michel de Montaigne, cansat des de fa temps de l'esclavitud de la cort i dels càrrecs públics, encara amb bona salut, s'enretirà a la rada de les doctes verges, on, amb tranquil·litat i seguretat, transcorreran els dies que li quedin de vida esperant que el destí li concedeixi portar a bon port aquesta hisenda i aquest dolç refugi que ha consagrat a la seva llibertat, al seu assossec i al seu gaudi.»

MICHEL DE MONTAIGNE

«L'alegria d'haver bregat en la joventut per un ideal continua determinant la nostra conducta molt temps després de que el dubte ens hagi tornat lúcids, conscients i desesperançats.»

JOSEPH ROTH

«Jayyam, si t'engregues al vi, gaudeix.
Si una bellesa de cara de lluna t'acompanya, gaudeix.
Atès que la tasca de l'Univers fineix en la no existència,
podries no existir, però atès que existeixes, gaudeix.»

OMAR JAYYAM

«Quan es perd el detall concret, els clixés el substitueixen.
Per això és necessari que tots deixem el nostre testimoni.
Un tòpic ocuparà el lloc de cada record perdut. El món del clixé és un món amb amnèsia.»

THEODOR KALLIFATIDES

PRÒLEG

DESCOBRIR EL MÓN

Quan escric aquestes línies encara no he conegut en persona l'Ana María Briongos. La conec de «La Parida», un meravellós espai al *mail* liderat i treballat cada dia per l'Andreu Martín, on un grup d'amics d'amics escrivim «el que ens passa pel cap», des d'un poema a un acudit, una crònica, una cita. Alguns diàriament, altres de tant en tant. Ho escrivim per compartir-ho amb la resta de persones que formem «La Parida». I ho enviem al correu electrònic de l'Andreu Martín. Ell s'encarrega de copiar tots els correus que li arriben i cada dia es publica una Parida amb les aportacions de tothom. No hi ha censura, hi escrivim el que ens ve de gust. De les seves col·laboracions a «La Parida» conec l'A. M. Briongos. Ella fa molt de temps que hi col·labora i des del principi els seus comentaris m'han cridat l'atenció. Fa unes setmanes vaig rebre un correu seu preguntant-me si volia llegir el darrer text, perquè li donés la meva opinió. Vaig acceptar encantat perquè m'agrada llegir i descobrir nous —per a mi— escriptors i escriptores.

I així ho acabo de fer. Llegit i gaudit. Molt. Aleshores vaig ser jo qui li va demanar a l'Ana María si volia incloure unes breus paraules a manera de pròleg, perquè el llibre m'havia interessat i divertit molt. Va acceptar. I aquí els deixo els meus breus comentaris, no sense abans agrair a l'Ana María la confiança dipositada en algú que ella tampoc no coneix en persona. Hem de posar-hi remei.

El primer que em ve al cap és que aquest quadern, llibre, dietari, el nom que li posin és el menys important, l'ha de llegir molta gent. Retrata unes vivències, de diverses èpoques i llocs, que els que el llegeixin es veuran reflectits en un mirall de di-

mensions desèrtiques. Majúscul, abastador. Amb una escriptura i una voluntat que no sé si són expressament o ja li surt així. Comparteix el seu món i jo el converteixo en un tros del meu món.

Ens explica tota mena de situacions, algunes les he viscut de prop, i en canvi d'altres són als meus antípodes i ja no les viuré personalment, però totes les he fetes meves. Apareixen persones i personatges que formen part del meu imaginari emocional. Els veig i els sento. M'importen i em fascinen. Crec, sincerament, que l'Ana Maria comparteix amb tots els seus lectors el seu univers personal i alhora totalment obert. Ens brinda l'oportunitat de veure, sentir, tocar, palpar mons tan diferents entre ells que sembla impossible que es puguin trobar. I es troben. És clar que es troben! A l'escriptura. Aquest meravellós sortilegi que ens permet conversar entre tota la humanitat, sense barreres, sense discriminacions, sense ni més ni menys que compartir unes vivències que han ampliat els meus horitzons. El que he sentit, vist i tocat en aquest quadern, ja es quedarà per sempre amb mi.

Tornaré a ell, com la tornada als llibres que, els obris per on els obris, sempre et donen alguna cosa extra. Sempre hi són per, tranquils, tornar a descobrir-te a tu mateix. És un llibre revelador, al meu entendre. M'ha omplert de satisfacció, coneixements i olors i sabors i mons totalment desconeguts per a mi. Per això he volgut fer aquest pròleg, per animar els que s'acostin al llibre a obrir-lo i entrar a les primeres pàgines. Si el llegeixen espero i desitjo que sentin el mateix que jo. Aviat voldran fer partícips d'aquest quadern meravellós els seus amics, lectors o no lectors. Els lectors poc habituals quedaran fascinats, i m'agradaria que sentissin una cosa semblant al que jo he sentit. O altrament, però sentir-ho, ho sentiran.

Oi, mister Jones?

PERE SUREDA,
Calella de Palafruguell,
26 de maig de 2023

MCKINLEY AVENUE. BERKELEY

Recordo que era divendres i havíem quedat amb el Pat per anar a comprar al Safeway de Shattuck a dos quarts de dotze. El Pat és el meu veí. El cas és que s'havia apuntat un altre veí que no conec, però sé que existeix. Diu el Pat que es diu Ali.

He de dir que soc a Berkeley perquè fa uns anys que l'Anna, la meva filla, i la seva família es van instal·lar en un apartament d'aquest carrer, la McKinley Avenue, i jo els visito amb certa freqüència durant períodes de dos o tres mesos. M'havia fixat en una casa desballestada amb les escales clausurades amb plàstics i cordes que impedeixen l'accés, semblava una casa abandonada i, de vegades, una cortina lleugerament oberta deixava entreveure la cara d'un home. Ara sé que aquesta casa és la casa d'Ali.

He trigat anys a conèixer el Pat. En aquests carrers de cases unifamiliars de fusta amb jardí, ningú no es deixa veure. Les cortines sempre estan corregudes i un visible rètol amb la frase de *no trespassing* sota amenaça latent de greus conseqüències s'encarrega de la resta, encara que no hi ha murs ni reixes. Això sí, somriure i *hello* o *good morning* si et creues amb algú pel carrer. Res més. Costums del barri. Conèixer més de prop i compartir el món del Pat ha resultat ser la clau per entendre el funcionament d'aquesta zona. En això he estat afortunada. Ell m'ha aconseguit un estudi on allotjar-me a la cantonada, la preciosa casa de la cantonada on un poeta anònim penja a la tanca de fusta els seus poemes il·lustrats.

La cita per anar a la compra és a dos quarts de dotze a la porta de la casa del Pat. Mentre m'acosto veig a un home alt, prim i pulcrament afaitat, d'edat indefinida que podria ser un ancià, vestit i calçat amb certa elegància, encara que la roba s'endevina gastada per l'ús. Porta una gorra grisa d'on

emergeix un rivet de rínxols grisos i s'entreté traient herbes i branques mortes del parterre davant de la casa del Pat. Saludo i pregunto pel Pat. Arribarà aviat, em contesta.

Cada divendres anem a comprar al Safeway a aquesta hora. El meu nom és Ali, es presenta. Li dic el meu nom i ens quedem uns instants en suspens sense saber què més dir. És el veí misteriós, penso. I començo a fer càbales. Quina serà la seva procedència?, em fixo en la pell lleugerament torrada.

—Jo també aniré a comprar amb vostès —li responc.

—Seieu a la butaca, si us ve de gust —i m'assenyala la que hi ha al costat de la porta de la casa del Pat.

Em ve de gust, i m'instal·lo a esperar sota el porxo observant com l'home separa les fulles seques, recull les branques caigudes i recol·loca les pedres que han envaït la vorera. De tant en tant passa alguna persona a qui saluda i el saluden. No sé si es coneixen perquè també són veïns, o simplement es donen el bon dia com és costum. Tots són personatges estrafolaris. Casualitat? O és que a Berkeley, i concretament en aquest barri, hi abunda la gent que es va quedar suspesa en una època i que, amb el pas del temps, segueixen mantenint una estètica d'altres temps, descurada, amb barbes i cabelleres, em pregunto. Potser els de camisa planxada i corbata ja se n'han anat, de bon matí, a la feina.

El Pat arriba en una furgoneta Dodge negra, amb vidres tintats. Baixa del vehicle amb el somriure habitual que em recorda la gran humanitat que sustenten les seves espatlles. És un somriure que no sabia descriure però que sempre em remet a la seva personalitat generosa i optimista.

—Aquest és l'Ali —em diu—, el nostre veí —i assenyala la casa atrotinada. Misteri resolt.

—Ja ens hem presentat —li contesto.

Muntem a la furgoneta, ells davant, jo darrere. I emprenem la marxa pels carrers de Berkeley amb rumb al Safeway, un supermercat que, segons diuen, té molt bons preus. La música

que sona al cotxe és gregoriana, cantada pels monjos d'un convent de França, especifica en Pat. Diu que el relaxa. L'Ali comenta que és com una cascada l'aigua de la qual flueix i flueix sense parar. Tinc la sensació, per les seves belles paraules, que l'Ali sap de què parla, però...

—Aneu a l'església? —em pregunta Pat.

—Quan era petita hi anava, però ara ja no hi vaig.

—Ali sí que hi va, és un bon catòlic, oi Ali? —l'Ali afirma amb el cap.

—Va a missa i fins i tot a resar el rosari i les novenes. A l'església de Sant Josep Obrer, la d'Addison abans d'arribar a Sacramento Avenue.

Em sorprèn que algú que s'anomeni Ali sigui catòlic...

—Vaig a la missa que se celebra a primera hora els diumenges ja que, al migdia, és caòtica. Està plena d'hispanos i molts nens. Hi ha massa soroll —diu l'Ali.

I així queda la cosa. Seguim amb la música gregoriana, relaxant de debò, fins al supermercat. Un cop allà, cadascú amb la cistella, compra el que li sembla i quedem a trobar-nos al final, després de passar per caixa. L'Ali em recomana que em tregui la targeta del Safeway perquè així obtindrè descomptes. També m'ha passat, només entrar, el fulletó amb les ofertes de la setmana. Quan ens creuem al forn, m'assenyala uns pastissos de pa molt econòmics, dos per un dòlar. L'Ali surt amb la seva bossa petita, que imagino que deu ser la seva frugal alimentació setmanal.

El viatge no s'acaba aquí, la parada següent és a Oakland, i consisteix a anar a buscar les receptes a l'assegurança de l'Ali, a l'hospital Kaiser Permanente.

Després tots dos volen anar a comprar targetes de transport públic amb descompte per a sèniors. La furgoneta llisca per *scalextrics* i autovies, mentre la música gregoriana dels monjos francesos, a tot volum, sorprèn els cotxes veïns. Tres avis xalats enfilant cap a Oakland, una de les ciutats nord-americanes

amb més índex de criminalitat; lloc fundacional dels Panteres Negres, amb barris acomodats en un món de barris veritablement deprimits. Les escoles d'Oakland són conflictives. Si un es compra una casa a Oakland ja sap que li costarà més barata que a San Francisco o a Berkeley, però es gastarà un dineral en escoles privades per als seus fills.

Ja a Oakland, l'Ali recull les seves receptes, i després, a l'estació del BART (Bay Area Rapid Station), el metro de rodalies que recorre les ciutats de la badia de San Francisco, es compra unes targetes que li permetran anar i tornar de San Francisco a un preu reduït. El Pat, no obstant, no es vol comprar aquest tipus de targetes sinó una, com la que jo tinc. Clipper Senior, es diu, i serveix per a qualsevol transport públic: autobusos, BART i fins i tot els ferris que creuen la badia.

L'OLI

Quan el Pat baixa per comprar el seu Clipper, ens quedem l'Ali i jo a la furgoneta. Moguda per la curiositat li pregunto pel seu lloc de procedència. Goa, em diu, el lloc on els portuguesos es van assentar a l'Índia, aclareix. Ara entenc per què és catòlic. Però... i el nom? Li pregunto i em diu que es diu Oli. D'Oliver?, li dic. No, de..., ara ja no recordo quin nom estrany em va dir.

—Després de la Partició i a causa dels greus conflictes que es van originar a l'Índia, el meu pare, que era enginyer, va voler traslladar-se a Tanganyica,¹ on hi havia l'oportunitat de treballar en la construcció del ferrocarril, i hi vam estar anys—. Després, segons m'explica, a Kenya van començar els problemes del Mau Mau, ho recorda?, Jomo Kenyata i tot això,

1. Tanganyika i Zanzíbar es van unir per formar Tanzània el 1964.

el va seguir Tanganyica, i la vida es va fer difícil per als blancs, «bé, per a tots els que no érem negres» va puntualitzar.

—Ens van expulsar i la nostra família es va traslladar a Anglaterra. Els tanganyics creien que no ens necessitaven, però al cap de poc temps es van posar en contacte amb el meu pare i li van demanar que tornés per acabar el tren. S'havien quedat sense enginyers. El meu pare s'hi va negar. Jo vaig venir a Califòrnia en una expedició per a joves organitzada per la meva parròquia a Anglaterra, i aquí em vaig quedar.

Com que Pat no tornava, vam seguir conversant. Vaig treure el tema de la Partició ja que Oli —ara ja seria Oli per sempre— ho havia esmentat i és un tema que sempre m'ha interessat.

—Després de la Partició hi va haver greus problemes a l'Índia. Recorda Gandhi i el pakistanès aquell, com es deia? —Jo tampoc no podia recordar el seu nom, encara que li podia veure la cara perfectament.

—L'home alt, seriós i sempre elegant —va comentar l'Oli amb gestos d'impotència.

Aleshores va arribar el Pat i li vam preguntar com es deia el que fou el primer primer ministre del Pakistan. El Pat ens va mirar sorprès.

—I jo què sé qui va ser el primer, primer, primer...!

Dissabte al matí em va trucar el Pat per dir-me que havia comprat pa de llet i croissants al millor forn de Berkeley, el que és molt a prop de l'hotel The Claremont, i que passaria per casa per esmorzar. La Julie, la seva dona, també s'uniria a nosaltres ja que no havia pogut anar al funeral del seu pare a Idaho, perquè se li havia trencat una dent.

Jo tinc llogat un estudi a la planta baixa de la casa de Deb, a la cantonada d'Addison i McKinley. És una casa bonica de làmines de fusta amb un jardí al voltant. Les meves finestres donen a Addison i com que estan encarades al nord no entra

mai el sol, però a canvi veig a través uns arbres frondosos que mig amaguen les cases del davant. Com que aquest any ha plogut abundantment, la vegetació està esplendorosa i hi ha flors pertot arreu. Deb viu a la planta de dalt amb el seu gosset Willy. Just al costat del meu estudi n'hi ha un altre on viu el Gary. És el que penja els seus poemes il·lustrats i degudament plastificats a la tanca del jardí. El seu estudi dona al sud i això li garanteix el sol.

Vaig obrir la porta de bat a bat, i em vaig disposar a preparar cafè en abundància, quan va arribar el Pat amb els seus croissants. Van arribar la meva filla Anna amb el seu marit i el petit Ignasi. Va baixar la Deb i el seu gosset. Va venir la Julie i va aparèixer el Gary per preguntar-me si ell feia molt de soroll. Me'l vaig quedar mirant una mica esbalaïda, no sabia si havia entès bé la pregunta i ell me la va repetir.

—No sabia que els poetes fessin soroll —li vaig contestar.

—És un soroll sideral —va dir. Va fer mitja volta i se'n va anar.

Soc nova a la casa i és la primera vegada que rebo convidats.

La Julie havia llogat un cotxe el dia anterior per anar al funeral del seu pare, a Idaho. Quatre mil milles en solitari. Però durant el sopar se li va trencar un incisiu i va decidir cancel·lar el viatge. No podia presentar-s'hi sense dent. Encara que en realitat em va sonar a excusa ja que la dent hi era, només que li podia caure en qualsevol moment.

El meu estudi era una festa, el Pat és un gran bromista que gaudeix xerrant i compartint. Els gossos saltaven, el Pat també té una gosseta que es diu Lili. L'Ignasi perseguia els gossos. Tots gaudíem d'aquest inesperat esmorzar de veïnatge quan la Julie va llançar un crit i va començar a buscar per terra. Havia perdut la dent. Després va començar a perseguir els gossos per si se l'havien menjat. Estava desesperada, plorava. De sobte tot va canviar, ningú va prestar atenció als croissants i tots de quatre grapes per terra buscàvem la dent.

Sota la taula i als voltants. La Julie sanglotava histèrica. Els gossos van sortir bronzint. Fins que, anant al bany, lluny d'on estàvem buscant, vaig veure una dent lluent a terra.

—La dent! —vaig cridar. La vaig recollir i li vaig donar a la Julie. I tot va tornar a la normalitat com si res no hagués passat. La Julie somreia plàcidament amb la dent novament col·locada al seu lloc. El Pat va seguir amb les seves bromes. De nou, asseguts a la taula, gaudíem dels croissants que quedaven.

El proper festiu era el Diumenge de Rams i em va assaltar la curiositat d'anar a l'església per veure com es desenvolupava la missa dels llatinoamericans un dia tan assenyalat. L'església de Sant Josep obrer estava engalanada amb fulles de palma que formaven un arc que cobria l'escalinata. A la porta del temple hi havia unes dones que repartien retalls de fulles de palma als fidels. Jo en vaig rebre tres i vaig entrar a l'església. Estava abarrotada, els bancs totalment ocupats i molta gent dreta transitava pels passadissos i per la part del darrere. A l'esquerra de l'altar un grup de *charros* cantaven i tocaven les guitarres, els fidels els feien de cor. Em van cedir un lloc a l'últim banc i m'hi vaig asseure. Darrere meu un home amb una veuassa potent i desafinada cantava a crits com un posseït. A la meua dreta una nena vestia de princesa o de reina, amb setí blau brillant, estrelletes enganxades a la faldilla, polseres i corona de brillants i unes sabates de purpurina de plata amb taló. Era una festa important i calia celebrar-ho. Tots lluien les seves millors gales. Però la missa se'm va fer llarguíssima i vaig recordar que aquell dia es llegeixen diversos evangelis de l'any; ho vaig recordar, és clar, després de mitja hora en què diferents persones davant d'un micròfon representessin els personatges que apareixen als evangelis, mentre llegien.

En tornar a casa i sense saber què fer amb les fulles beneïdes, vaig decidir deixar-les subjectes a una esquerdada de la tanca de fusta que dona accés al jardí de l'Oli. Tan precari era l'estat d'aquesta tanca i tantes herbes s'hi acumulaven al davant que

vaig pensar que, probablement, l'Oli mai no s'adonaria de les meves fulles.

Un d'aquells dies se'm va acudir preparar unes torraderes de Santa Teresa, postres perfectes per a Setmana Santa. Vaig comprar una llarga barra de pa, llet, canyella i ous. Sucre ja en tenia a casa. Em vaig passar unes llargues i bones hores remullant, arrebossant i fregint les llesques. Era Divendres Sant i als EUA no tanquen mai les botigues, sigui festiu o no, i a dos quarts de dotze tocava expedició al Safeway amb el Pat i l'Oli. Vaig preparar dos recipients amb les torraderes, un per a cadascun.

Vaig arribar a casa del Pat uns cinc minuts abans de l'hora convinguda i em vaig asseure a la butaca que té al costat de la porta. A l'hora en punt va aparèixer l'Oli. Ens vam saludar i ràpidament em va dir:

—Jinnah!, aquest era el nom que no recordàvem.

—Sí!, Muhammad Ali Jinnah, el primer primer ministre del Pakistan —vaig respondre. L'Oli estava al corrent de tot i li vaig donar un dels recipients amb les torraderes. El va obrir.

—És pa —va dir.

—Sí, pa amb llet, canyella i sucre, típic de Setmana Santa a Espanya.

—És tou? —preguntà tímidament i, davant la meva afirmació, m'ho va agrair amb un tímid somriure. Va fer mitja volta i se'n va anar a deixar-lo a casa a través de la porta de fusta desballestada. En tornar se'm va quedar mirant.

—Va anar a l'església diumenge?

—Sí, vaig anar a la missa dels llatins.

—Em va deixar les fulles de palma?

—Sí, vaig ser jo —vaig respondre amb un somriure molt natural, però en realitat vaig quedar molt sorpresa.

Aleshores va trucar el Pat per dir que no arribaria fins a dos quarts de dotze i jo em vaig acomiadar per aprofitar que tenia coses a fer. Vaig deixar l'altre recipient amb les torraderes a la butaca. Allà les trobaria el Pat quan arribés. Com podia

haver descobert l'Oli que era jo la que li havia deixat les fulles de palma? No m'havia vist més que una vegada a la vida i en aquella ocasió ja havia comentat que jo no anava a l'església... Em va deixar pensativa.

Quan vaig des de casa de la meva filla fins a casa meva, passo per la casa del Pat. Els parterres davant de la casa, a banda i banda de la vorera, tenen lliris blancs, geranis vermells i altres flors de variats colors que la Julie cuida amb cura. El parterre de la casa de l'Oli no està cuidat. En absolut. Les herbes hi creixen al seu gust, però curiosament no donen sensació de brutícia. No. No es pot dir que estigui brut, i a més té dos rosers que floreixen al seu aire al mig del desert. Han de ser el que resta de temps passats.

El Dissabte de Glòria passejava amb la meva filla i el meu net pel nostre carrer, i en arribar a la cantonada ens va atrapar l'Oli, que venia de casa seva. Li vaig presentar la meva filla i la va saludar donant-li la mà. Seguidament em va donar el recipient que li havia donat el dia anterior amb les torrades. Vaig notar que hi havia alguna cosa a dins. El vaig mirar sorpresa com preguntant...

—No es pot tornar buit un recipient que ha arribat ple —va dir.

Aquell dia pensava preparar una paella i, com que feia un dia esplèndid, menjar-nos-la al jardí amb la meva gent i els veïns. Li vaig dir a l'Oli si es s'hi volia afegir. Em vaig adonar que m'acostava massa quan li deia perquè ell anava retrocedint com molest per la meva proximitat. El meu apropament en-vaïa la seva intimitat.

—A quina hora? —em va preguntar.

—A les dues —li vaig respondre.

—He d'anar a afinar un piano a una església —em va semblar entendre— i aquesta hora és la millor perquè no hi haurà ningú.

HELICÒPTERS

Els helicòpters brunzien sobre els nostres caps. Un cotxe de policia feia voltes anant i venint pel nostre carrer. A l'altra banda de l'illa del davant, a la plaça Martín Luther King, els seguidors de Donald Trump havien organitzat una manifestació a favor del president amb la consigna, sorprenent per a mi, de «llibertat d'expressió». Se sentien crits i consignes. El Farmers Market que des de feia trenta anys no havia deixat mai d'obrir els dissabtes al matí, va haver de tancar aquell dia.

—No m'agrada aquest home —va dir l'Oli mentre tocava el dos.

L'estació del BART de Downtown Berkeley, la més propera d'on es desenvolupava la manifestació, estava tancada. Els caixers automàtics dels bancs propers havien estat tapats, per precaució, amb panells de fusta clavats. Per Addison pujaven grups d'emascarats i encaputxats, tots de negre, amb guants i motxilles. La veritat és que tot plegat feia força por. Se sentien de tant en tant explosions de petards. La gent de Berkeley té fama de donar suport al Partit Demòcrata i encara queda una mica del moviment que van liderar, a través de la seva universitat, als anys seixanta. Els meus veïns estaven indignats.

—Per què han convocat aquesta manifestació aquí a Berkeley? —es queixava el Pat.

Els manifestants cridaven consignes a favor del president. Els antitrump els increpaven.

Go back to the sixties!, els cridaven els *trumpistes*. *Go back to the Fourteenth Century!* contestaven els altres. Es van embolicar a cops de puny i a trompades. Hi va haver detencions, ferits i durant el dia van brunzir els helicòpters sense parar i van rugir les Harleys de la policia.

Mentrestant, a no gaire distància d'on passava tot això, al jardí que hi ha darrere de la casa de Pat, intentàvem degus-

tar la paella que havia preparat i seguíem amb la nostra vida veïnal. Feia un sol radiant, els testos vessaven de flors, les fulles dels arbres lluien verdes i brillants després de mesos de pluges abundants. Era l'explosió de la primavera.

El Pat i la Julie han posat un cartell davant de casa seva que hi diu, en espanyol, anglès i àrab, el següent: «No importa d'on vens, estem contents que siguis el nostre veí».

No sé on viu l'Oli, vull dir que no sé a quina part de la casa. No veig llum en cap de les finestres. Tot i això, ahir la llum que hi ha sobre la porta del pis superior, la que té les escales inutilitzades, estava encesa. Serà un senyal? Deu estar a gust l'Oli? ¿El deu haver animat el fet d'afinar el piano en una església deserta on, potser, deu haver fet un concert en solitari? Deu saber tocar-lo, si sap afinar-lo, m'imagino. Quin misteri té aquest home, la vida del qual comença a obsessionar-me. Quan passo davant de casa seva observo totes les finestres del pis superior, les de la planta baixa no es veuen gairebé des del carrer. Les cortines blanques de roba fina són opaques, tot i que altres anys havia vist una cara observant des d'una de les finestres.

UN ESTUDI PROPI

Des que vaig llogar l'estudi a la cantonada d'Addison amb McKinley la meua vida de sobte havia canviat. Aquell tram de carrer que durant anys m'havia semblat desert, on els llums de les finestres no deixaven entreveure cap vida, s'havia convertit en un formiguer de personatges singulars que es deixaven veure, em dirigien la paraula i fins i tot comptaven amb mi si hi havia alguna cosa a fer.

La Julie és una dona bella. Devia ser una bellesa de jove. Té la pell molt blanca, amb pigues, una pell de pèl-roja, però els cabells són d'un vermell tan esvaït que sembla ros. Amb la

veu cascada explica coses de la seva vida, que devia ser dura. Veig una dona que ha passat per molts sots i que finalment ha trobat l'estabilitat amb el Pat. En realitat, tots dos s'han ajudat i sembla que viuen tranquils. A mi, Julie em recorda Janis Joplin. El Pat i la Julie no beuen ni una gota d'alcohol des de fa molts anys. Són alcohòlics.

El Pat és un home que, a causa del seu pes, camina balancejant-se. És de somriure ampli i càlid, amb una veu potent i envoltant alhora, una panxa rodanxona i una personalitat aclaparadora. Si algú vol passar desapercebut, el millor que pot fer és no acostar-se al Pat. El Pat canta. Òpera, blues o raxeres, depèn del seu ànim, a ple pulmó al mig del supermercat, conversa efusivament amb la caixa o tira floretes a la dependenta sense cap objecció. En un lloc on la privadesa és llei, on ningú aixeca la veu —només, si de cas, ho fan els rodamóns dements de l'estació de Downtown Berkeley— el Pat és capaç de cridar-me des del seu balcó, si em veu passar, per dir qual-sevol acudit inconvenient acompanyat de paraulotes i assaonat amb les seves riallades. No havia sentit mai ningú dir tantes paraulotes seguides. El Pat parla com a les sèries de televisió sobre els baixos fons americans. La seva dona és «*la bruja*», en espanyol, i els seus amics són tots uns «*maricones*», també en espanyol. I la paraula *fuck* amb tots els sufixos i prefixos haguts i per haver, li surt de la boca contínuament. I després de deixar anar un reguitzell de frases políticament incorrectes, com es diu ara, et diu «*I'm joking*» i es queda tan tranquil. Està sempre disposat a ajudar, ja sigui portant-te al metge o al supermercat, o fins i tot et recull a l'aeroport si sap que agafaràs un taxi o el BART. I si la *bruja* s'ha endut el cotxe aquell dia, truca a un Uber que es presenta a l'hora convinguda a la porta.

El primer matí al meu estudi vaig trobar una cafetera al costat de la porta, una ampolla de llet i una bossa amb cafè molt. Molt ni més ni menys que del Peet's, el millor cafè dels voltants. Havia estat el Pat.

El Pat va néixer i va créixer a Nova York. La seva capacitat d'organització encara em sorprèn, i és que el Pat havia estat durant anys el *road manager* d'aquells famosíssims grups californians dels anys 60 i 70 que tots coneixíem. Devia haver bregat amb joves descontrolats i famosos, assedegats de sexe, drogues i rock'n'roll, aeroports, avions i autocars.

Casualment Deborah, o Deb pels amics, la que em lloga l'estudi, i el Pat ja eren veïns a Nova York. La seva casa, contigua a la del Pat, fa cantonada amb Addison. Com totes les de Berkeley, de dues plantes, està envoltada per un jardí i separada del carrer per una tanca de fusta a la superfície exterior de la qual, el seu antic xicot Gary, que fins ara havia estat per a mi el misteriós poeta que viu a la planta baixa, penja els seus poemes.

La Deb és pintora i es guanya la vida com a professora d'art en un conflictiu institut d'Oakland, on la major part dels estudiants són afroamericans de famílies humils i, sovint, desestructurades. Ella intenta ensenyar-los algunes coses diferents, unes coses que despertin la seva curiositat i, per tant, la seva sensibilitat. La Deb és una dona bella i delicada, de somriure afable, no es maquilla, té la pell molt blanca i llueix mitja cabellera grisa. És petita d'estatura i al costat dels alumnes afroamericans adolescents, forts i energètics, ha de ser com una fada disposada a il·luminar-los amb la seva vareta màgica per dotar-los del do de l'art.

Al roser gran del desert de l'Oli li ha florituna bella rosa groga. Quan passo pel seu costat me la quedo mirant i m'alegra veure-la tan fresca i lluent. De pas aprofito per mirar cap a les finestres, sempre amb les cortines blanques opaques i fines tancades. Mai no hi veig ningú, ni tan sols la cara que havia vist alguna vegada fa anys. Però l'Oli sempre deu estar mirant i probablement sap tot el que fem els veïns. En veure'm passar ha baixat ràpid, ha tallat la rosa i me l'ha regalat. Emocionada, he corregut a casa a posar-la en un gerret amb aigua.

«Recordo especialment les visites al Museu Etnològic, on el Dr. August Panyella ens mostrava amb entusiasme les darreres adquisicions realitzades en les seves expedicions al que llavors es deia la Guinea Espanyola, al Marroc, Gabon, Japó, a l'Índia, Nepal, Afganistan, a Perú. Com m'agradaria visitar aquells llocs!, pensava jo.

Després els buscava als mapes i m'imaginava viatjant per països remots entre gent estranya. Ell va ser, potser, qui va sembrar en mi la llavor viatgera. En aquell museu vaig veure per primera vegada els caps reduïts dels *jíbaros*, petits, negres, perfectes, amb dents i cabells; em van deixar atònita.»

Ana Maria Briongos

«Es el viatge més llarg perquè és el recorregut de tota una vida, compendi de tots els viatges realitzats, resum de tots els anhels que ens han fet posar en camí.»

Enric Soler, editor

«El que he sentit, vist i tocat en aquest quadern, ja es quedarà per sempre amb mi.»

Pere Sureda, al pròleg

